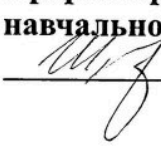

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з
навчально-методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО

«31» серпня 2026 р.

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність:	053 Психологія
Освітньо-професійна програма:	«Психологія»
Освітній рівень:	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	Вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	Українська
Семестр викладання	7

м. Івано-Франківськ
2026

РОЗРОБНИК:

д. психол. наук, професор,
професор кафедри психології

асистент кафедри психології

Олег МАТЕЮК

Оксана ОЛІЙНИК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології

протокол № 1 від 28.08.2026
завідувач кафедри психології

Олена ХАЛІК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Олена ХАЛІК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол №1 від 31.08.2026 р.

e-mail	oleg.mateyuk@ukd.edu.ua oksana.oliinyk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра психології, 316 аудиторія
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Політична психологія»

Навчальна дисципліна «Політична психологія» спрямована на формування у здобувачів системного розуміння психологічних механізмів політичної свідомості, політичної поведінки та масових політичних процесів. Курс розглядає політичну поведінку людини через призму особистісних, когнітивних, емоційних, групових і комунікативних механізмів. Особлива увага приділяється психології політичної особистості, ідентичності, влади та лідерства, масової поведінки, політичної комунікації, пропаганди, маніпуляції, електоральної поведінки, поляризації, радикалізації, криз і суспільних трансформацій.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета дисципліни — сформувати у здобувачів науково обґрунтоване розуміння психологічних закономірностей політичної поведінки особистості та груп, розвинути здатність критично аналізувати політичні явища, комунікацію та масові процеси з позицій сучасної психології.

Основні завдання: засвоєння поняттєво-категоріального апарату політичної психології; ознайомлення з теоретичними підходами та методами політико-психологічних досліджень; аналіз особистісних, когнітивних, емоційних і групових детермінант політичної поведінки; формування навичок психологічного аналізу політичних повідомлень, лідерства, масових процесів, конфліктів і криз.

У результаті вивчення дисципліни здобувач освіти повинен знати:

- предмет, об'єкт, завдання та основні категорії політичної психології;
- основні теоретико-методологічні підходи та методи політико-психологічних досліджень;
- психологічні детермінанти політичної свідомості та поведінки особистості;
- механізми політичної соціалізації, ідентифікації, політичного мислення та емоційної мобілізації;
- психологічні механізми влади, політичного лідерства, масової та колективної поведінки;
- психологічні механізми політичної комунікації, пропаганди, маніпуляції та дезінформації;
- психологічні чинники електоральної поведінки, політичних конфліктів, поляризації, радикалізації та суспільних трансформацій.

У результаті вивчення дисципліни здобувач освіти повинен вміти:

- застосовувати поняття і теорії політичної психології для аналізу конкретних політичних явищ;

- критично опрацьовувати інформацію з різних джерел та оцінювати психологічну аргументацію;
- аналізувати політичні повідомлення, промови, наративи та маніпулятивні технології;
- визначати психологічні механізми формування політичних установок, ідентичності та поведінки;
- аналізувати психологічні характеристики політичного лідерства, масової поведінки та політичних конфліктів;
- обґрунтовувати власні висновки на основі наукових джерел і результатів політико-психологічного аналізу.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни

Шифри та зміст компетентностей і програмних результатів навчання наведено відповідно до освітньо-професійної програми «Психологія».

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмного результату навчання
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показник	Значення	Денна форма	Заочна форма
Курс	4		
Семестр	8		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Лекції		42 год	8 год
Семінари, практичні		42 год	8 год
Самостійна робота		96 год	164 год
Форма підсумкового контролю		екзамен	екзамен

Загальний обсяг дисципліни — 180 годин (6 кредитів ЄКТС).

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Соціальна психологія; психологія особистості; загальна психологія; психодіагностика.	Професійна діяльність психолога; психологічне консультування; практики; кваліфікаційні роботи.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

**Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Тема 1. Політична психологія як міждисциплінарна галузь психологічної науки (2 год)

Предмет, об'єкт, завдання та основні категорії політичної психології. Політична психологія як галузь психологічної науки та її міждисциплінарний характер. Взаємозв'язок політичної психології із соціальною психологією, психологією особистості, психологією мас, політологією, соціологією та іншими суспільними науками. Історичні передумови становлення політичної психології. Основні етапи розвитку політико-психологічного знання. Особливості психологічного підходу до аналізу політичних процесів, явищ і поведінки людини.

Самостійне вивчення: Основні етапи становлення політичної психології як наукової дисципліни. Представники класичної та сучасної політичної психології. Співвідношення понять «політична психологія», «психологія політики» та «політична поведінка». Основні напрями сучасної політичної психології.

Тема 2. Теоретико-методологічні підходи та методи політико-психологічних досліджень (2 год)

Загальна характеристика теоретичних підходів у політичній психології. Психоаналітичний, біхевіористичний, когнітивний, гуманістичний та соціально-психологічний підходи до пояснення політичної поведінки. Методологічні принципи дослідження політико-психологічних явищ. Методи дослідження політичної свідомості, установок, цінностей та поведінки. Спостереження, експеримент, опитування, психологічне тестування, контент-аналіз, дискурс-аналіз. Особливості застосування якісних та кількісних методів у політико-психологічних дослідженнях. Етичні проблеми дослідження політичних установок та поведінки.

Самостійне вивчення: психоаналітичний підхід у політичній психології. Когнітивний підхід до вивчення політичної поведінки. Біхевіористичний підхід у дослідженні політичних установок. Особливості застосування контент-аналізу та дискурс-аналізу в політичній психології. Етичні принципи проведення політико-психологічних досліджень.

Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ

Тема 3. Політична особистість та психологічні детермінанти політичної поведінки (4 год)

Поняття політичної особистості та основні підходи до її психологічного аналізу. Особистість як суб'єкт політичної діяльності. Потреби, мотиви, цінності та установки як детермінанти політичної поведінки. Особистісні

риса та політичні орієнтації. Авторитарність, авторитарна особистість, домінування, толерантність до невизначеності та потреба у когнітивній визначеності. Психологічні особливості активної та пасивної політичної поведінки. Психологічні характеристики політичного лідера та пересічного виборця. Проблема психологічного прогнозування політичної поведінки.

Самостійне вивчення: психологічні типології політичної особистості. Авторитарна особистість у дослідженнях Т. Адорно та його послідовників. Потреба у владі як детермінанта політичної поведінки. Толерантність до невизначеності та політичний вибір. «Темні» риси особистості та політична поведінка. Психологічні характеристики політичного лідера.

Тема 4. Політична соціалізація та формування політичної свідомості (4 год)

Поняття, структура та основні механізми політичної соціалізації. Етапи політичної соціалізації особистості. Первинна та вторинна політична соціалізація. Родина, освітні інституції, групи однолітків, засоби масової інформації, соціальні мережі та політичні інституції як агенти політичної соціалізації. Формування політичних знань, переконань, установок і цінностей. Особливості політичної соціалізації в різні вікові та історичні періоди. Поколіннєві відмінності політичних орієнтацій. Політична соціалізація особистості в умовах суспільної кризи, війни та соціальних трансформацій.

Самостійне вивчення: механізми політичної соціалізації. Роль сім'ї у формуванні політичних орієнтацій особистості. Вплив освіти на політичну соціалізацію. Особливості політичної соціалізації молоді. Поколіннєві відмінності політичної свідомості. Вплив соціальних мереж на процес політичної соціалізації.

Тема 5. Політична культура, цінності та ідеологічні орієнтації особистості (2 год)

Поняття та структура політичної культури. Політичні знання, цінності, установки та моделі політичної поведінки як складові політичної культури. Типи політичної культури. Політична культура особистості та суспільства. Поняття політичної ідеології та її психологічні функції. Ідеологічні орієнтації як система політичних переконань та цінностей. Психологічні механізми засвоєння та підтримання ідеологічних переконань.

Самостійне вивчення: структура та функції політичної культури. Типологія політичних культур Г. Алмонда та С. Верби. Політичні цінності та їхній вплив на поведінку особистості. Психологічні функції політичної ідеології. Особливості формування ідеологічних переконань.

Змістовий модуль 3. КОГНІТИВНО-ЕМОЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ПОЛІТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ

Тема 6. Політична ідентичність та психологічні механізми групової ідентифікації (4 год)

Поняття політичної ідентичності та її структура. Особиста, соціальна, політична та національна ідентичність. Теорія соціальної ідентичності та теорія самокатегоризації. Механізми групової ідентифікації. Формування категорій «ми» та «вони». Інгрупа та аутгрупа. Міжгрупове порівняння та фаворитизм щодо власної групи. Стереотипи, упередження, етноцентризм та дискримінація. Дегуманізація політичного опонента. Політична ідентичність як чинник політичної мобілізації та конфлікту.

Самостійне вивчення: теорія соціальної ідентичності Г. Теджфела та Дж. Тернера. Механізми формування групової належності. Психологія протиставлення «своїх» та «чужих». Національна ідентичність та політична поведінка. Психологічні механізми формування образу ворога. Дегуманізація в умовах політичного конфлікту.

Тема 7. Політичне мислення та когнітивні механізми прийняття політичних рішень (2 год)

Психологічні особливості політичного сприймання та інтерпретації соціальної реальності. Політичні уявлення, переконання та когнітивні схеми. Евристики як способи спрощення обробки політичної інформації. Когнітивні упередження у політичному мисленні. Ефект підтвердження, мотивоване міркування, евристика доступності, ефект фреймінгу. Рациональні та ірраціональні компоненти політичного вибору. Проблема стійкості політичних переконань.

Самостійне вивчення: когнітивні схеми та політичне сприймання. Теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера. Концепція евристик та упереджень Д. Канемана і А. Тверські. Мотивоване політичне міркування. Ефект фреймінгу в політичній комунікації.

Тема 8. Емоційні детермінанти політичної поведінки та політичної мобілізації (2 год)

Поняття політичних емоцій та їхня роль у політичній поведінці. Страх, гнів, надія, гордість, сором, провина та відроза як чинники політичних установок і рішень. Взаємодія когнітивних та емоційних процесів у політичній поведінці. Емоційне зараження та формування колективних емоцій. Роль емоцій у політичній мобілізації, протестній активності та підтримці політичних лідерів.

Самостійне вивчення: психологія страху як інструменту політичної мобілізації. Гнів та протестна політична поведінка. Надія як ресурс

політичної активності. Колективні емоційні стани. Емоційне зараження в масових політичних процесах.

Змістовий модуль 4. ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ, ЛІДЕРСТВА ТА ГРУПОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Тема 9. Психологія політичної влади та владних відносин (2 год)

Поняття влади та її психологічні характеристики. Влада як форма соціальних відносин. Психологічні джерела та мотиви прагнення до влади. Потреба у владі та контролі. Легітимність політичної влади. Психологічні механізми підпорядкування авторитету. Конформізм та покора. Вплив влади на когнітивні, емоційні та поведінкові характеристики особистості. Психологічні передумови зловживання владою.

Самостійне вивчення: психологічні теорії влади. Мотив влади у концепції Д. МакКлелланда. Експериментальні дослідження покори С. Мілтрема. Психологічні механізми легітимізації влади. Взаємозв'язок влади, відповідальності та моральності.

Тема 10. Психологія політичного лідерства (2 год)

Поняття політичного лідерства та основні теоретичні підходи до його вивчення. Особистісні характеристики політичного лідера. Харизматичне, трансформаційне та авторитарне лідерство. Психологія політичної харизми. Формування авторитету та довіри до лідера. Лідер як представник і символ групової ідентичності. Психологічні механізми формування образу політичного лідера. Взаємодія особистості лідера та масової аудиторії.

Самостійне вивчення: теорія харизматичного лідерства М. Вебера. Трансформаційне лідерство. Психологічні характеристики харизматичного лідера. Довіра до політичного лідера та її детермінанти. Політичний імідж та психологія сприймання лідера.

Тема 11. Психологія політичних груп, масової та колективної поведінки (4 год)

Поняття політичної групи та основні закономірності її функціонування. Групові норми, ролі, згуртованість та ідентифікація. Конформізм, групове мислення та групова поляризація. Психологія масової поведінки та основні підходи до її вивчення. Натовп як форма колективної поведінки. Деіндивідуалізація, емоційне зараження, наслідування та навіювання. Психологічні механізми масової мобілізації. Особливості колективної поведінки в цифровому середовищі.

Самостійне вивчення: класичні теорії психології мас. Концепція Г. Лебона. Групове мислення та його вплив на прийняття політичних рішень.

Групова поляризація. Деіндивідуалізація та поведінка натовпу. Психологія масових протестів та соціальних рухів.

Змістовий модуль 5. ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА МАСОВОГО ВПЛИВУ

Тема 12. Психологія політичної комунікації та переконання (2 год)

Поняття та функції політичної комунікації. Політичний дискурс як форма психологічного впливу. Психологічні механізми переконання. Фреймінг, метафори, символи та політичний наратив. Storytelling у політичній комунікації. Вербальні та невербальні засоби політичного впливу. Психологія публічної політичної промови. Формування довіри та емоційного зв'язку з аудиторією.

Самостійне вивчення: класичні моделі переконання. Роль емоцій та аргументації у політичній комунікації. Психологія політичного наративу. Символи та метафори у політичному дискурсі. Невербальна поведінка політичного лідера.

Тема 13. Психологія політичної пропаганди, маніпуляції та дезінформації (4 год)

Поняття та психологічні механізми політичної пропаганди. Переконання, навіювання, маніпуляція та психологічне програмування поведінки. Використання страху, повторення, емоційного зараження, стереотипізації та створення образу ворога. Психологія маніпулятивного політичного повідомлення. Дезінформація як форма психологічного впливу. Конспірологічне мислення та його психологічні передумови. Інформаційні бульбашки, алгоритмічні стрічки та соціальні мережі. Психологічні механізми опору дезінформації.

Самостійне вивчення: історичні та сучасні форми політичної пропаганди. Психологічні механізми навіювання. Маніпуляція та переконання: критерії розмежування. Психологічні чинники схильності до конспірологічних переконань. Ефект повторення та сприймання недостовірної інформації. Психологічні принципи медіаграмотності.

Тема 14. Психологія електоральної поведінки та політичної участі (2 год)

Поняття та форми політичної участі. Психологічні детермінанти електоральної поведінки. Раціональні та емоційні компоненти політичного вибору. Вплив політичної ідентичності, цінностей, установок, групової належності та образу кандидата на виборчу поведінку. Психологія довіри до політичних суб'єктів. Політична активність, протестна поведінка та абсентеїзм. Психологічні особливості поведінки виборців у цифровому інформаційному середовищі.

Самостійне вивчення: основні психологічні теорії електоральної поведінки. Партійна ідентифікація та політичний вибір. Психологічні чинники політичної участі. Причини політичного абсентеїзму. Вплив образу політичного кандидата на виборчу поведінку.

Змістовий модуль 6. ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ, КРИЗОВИХ ПРОЦЕСІВ ТА СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Тема 15. Психологія політичних конфліктів, поляризації та радикалізації (2 год)

Поняття та психологічні механізми політичного конфлікту. Конфлікт інтересів та конфлікт ідентичностей. Причини виникнення та механізми ескалації політичних конфліктів. Політична поляризація та групове протиставлення. Радикалізація політичних поглядів і поведінки. Психологічні механізми формування образу ворога, дегуманізації та політичної нетерпимості. Психологічні умови деескалації та врегулювання політичних конфліктів.

Питання для самостійного вивчення: психологічні механізми ескалації політичних конфліктів; групова поляризація та радикалізація; формування образу ворога; психологічні умови деескалації, примирення та відновлення довіри.

Тема 16. Психологія суспільних криз та політичних трансформацій (2 год)

Психологічні особливості суспільних криз і політичних трансформацій. Психологічна реакція суспільства на невизначеність, загрозу та різкі соціальні зміни. Колективна травматизація, втрата контролю та потреба у безпеці. Механізми психологічної адаптації суспільства, зміна політичних установок і цінностей під впливом кризового досвіду. Психологічні чинники суспільної стійкості, солідарності та відновлення довіри. Політична трансформація як процес зміни колективних уявлень, ідентичностей і моделей поведінки.

Самостійне вивчення: психологічні реакції на суспільну невизначеність; механізми колективної стійкості; зміни політичної довіри та цінностей у періоди криз; психологічні передумови суспільної консолідації.

Зміст практичних занять

Тема 1. Політична психологія як міждисциплінарна галузь психологічної науки (2 год)

Предмет, об'єкт та основні завдання політичної психології. Політична психологія як галузь на перетині психології, політології, соціології та інших суспільних наук. Психологічний аналіз політичних процесів: що

відбувається «всередині» людини, коли вона голосує, підтримує політичного лідера, протестує або змінює політичні переконання. Співвідношення понять «політична психологія», «психологія політики», «політична поведінка». Історичні передумови становлення політичної психології. Психологія мас, психоаналітичний підхід З. Фрейда, дослідження авторитарної особистості Т. Адорно, розвиток когнітивного та соціально-психологічного напрямів. Сучасна політична психологія: політична поведінка, політична свідомість, ідентичність, лідерство, комунікація, конфлікти та масові процеси.

Самостійна робота: 1. Проаналізуйте один сучасний політичний процес і визначте, які психологічні механізми можуть пояснювати поведінку його учасників. 2. Сформулюйте відмінності між поняттями «політична психологія», «психологія політики» та «політична поведінка».

Тема 2. Теоретико-методологічні підходи та методи політико-психологічних досліджень (2 год)

Психоаналітичний підхід: несвідомі мотиви, внутрішні конфлікти та їхній вплив на політичну поведінку. Біхевіористичний підхід: політична поведінка як система реакцій, що формується під впливом середовища та підкріплення. Когнітивний підхід: політичні переконання, схеми, евристики та способи обробки інформації. Гуманістичний підхід: цінності, свобода, відповідальність та самореалізація особистості. Соціально-психологічний підхід: групова належність, ідентичність, конформізм та міжгрупові відносини. Спостереження, експеримент, опитування, тестування, контент-аналіз та дискурс-аналіз. Кількісні та якісні методи. Як психолог досліджує політичні установки та поведінку, не нав'язуючи власних політичних переконань. Етичні проблеми політико-психологічного дослідження.

Самостійна робота: 1. Оберіть політичне повідомлення або медіаматеріал і запропонуйте метод та процедуру його політико-психологічного дослідження. 2. Обґрунтуйте, чому обраний метод є адекватним для поставленого дослідницького завдання.

Тема 3. Політична особистість та психологічні детермінанти політичної поведінки (4 год)

Поняття політичної особистості. Особистість як суб'єкт політичної діяльності. Потреби, мотиви, цінності та установки як основа політичної поведінки. Чому людина голосує, протестує, підтримує певного кандидата або взагалі не цікавиться політикою. Авторитарність та концепція авторитарної особистості Т. Адорно. Потреба у владі за Д. МакКлелландом. Домінування та прагнення до контролю. Толерантність до невизначеності та потреба у когнітивній визначеності. «Темні» риси особистості та політична поведінка. Активна та пасивна політична

поведінка. Психологічний портрет політичного лідера та пересічного виборця. Межі психологічного прогнозування політичної поведінки.

Самостійна робота: 1. Складіть психологічний портрет публічної політичної особистості, визначивши можливі мотиви, цінності, установки та особистісні характеристики, що проявляються у її політичній поведінці. 2. Визначте, які висновки можна робити на основі публічної поведінки, а які потребують емпіричної перевірки.

Тема 4. Політична соціалізація та формування політичної свідомості (4 год)

Поняття політичної соціалізації. Первинна та вторинна політична соціалізація. Як дитина вперше дізнається про державу, владу, політику, «своїх» і «чужих». Родина як перший агент політичної соціалізації. Вплив школи, університету, друзів та професійного середовища. Телебачення, новинні медіа та соціальні мережі як сучасні агенти політичної соціалізації. Формування політичних знань, переконань, установок та цінностей. Поколіннєві відмінності політичної свідомості. Політична соціалізація в умовах суспільної кризи, війни та масштабних соціальних трансформацій. Зміна політичних переконань під впливом нового соціального досвіду.

Самостійна робота: 1. Створіть «карту політичної соціалізації», визначивши основних агентів, події та інформаційні джерела, які можуть впливати на формування політичних поглядів людини. 2. Поясніть, як змінюється роль сім'ї, освіти та медіа на різних етапах політичної соціалізації.

Тема 5. Політична культура, цінності та ідеологічні орієнтації особистості (2 год)

Поняття політичної культури. Політичні знання, цінності, установки та моделі поведінки як її складові. Типологія політичних культур Г. Алмонда та С. Верби: патріархальна, підданська та активістська культури. Політична культура особистості та політична культура суспільства. Політичні цінності: свобода, рівність, безпека, справедливість, порядок, традиція. Конфлікт політичних цінностей. Політична ідеологія як система переконань та цінностей. Психологічні функції ідеології: пояснення світу, формування ідентичності, спрощення складної реальності, визначення «своїх» та «чужих». Механізми засвоєння та підтримання ідеологічних переконань.

Самостійна робота: 1. Проаналізуйте політичний матеріал та визначте, які цінності, ідеологічні орієнтації та психологічні потреби він актуалізує. 2. Поясніть, як конфлікт політичних цінностей може впливати на політичний вибір.

Тема 6. Політична ідентичність та психологічні механізми групової ідентифікації (2 год)

Поняття політичної ідентичності. Особиста, соціальна, політична та національна ідентичність. Теорія соціальної ідентичності Г. Теджфела та Дж. Тернера. Експериментальна логіка мінімальних груп: як навіть незначної підстави може бути достатньо для виникнення поділу на «ми» та «вони». Інгрупа та аутгрупа. Міжгрупове порівняння та фаворитизм щодо власної групи. Стереотипи, упередження та етноцентризм. Формування образу політичного опонента. Дегуманізація як крайня форма психологічного дистанціювання від іншої групи. Політична ідентичність як джерело солідарності, мобілізації та одночасно конфлікту.

Самостійна робота: 1. Проаналізуйте політичний дискурс або медіаматеріал, у якому конструюється протиставлення «ми — вони». 2. Визначте психологічні механізми групової ідентифікації, міжгрупового порівняння, стереотипізації або дегуманізації.

Тема 7. Політичне мислення та когнітивні механізми прийняття політичних рішень (2 год)

Політичне сприймання та інтерпретація соціальної реальності. Когнітивні схеми та політичні уявлення. Теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера: що відбувається, коли політичні факти суперечать нашим переконанням. Евристики та упередження Д. Канемана і А. Тверські. Евристика доступності. Ефект підтвердження. Мотивоване міркування. Ефект фреймінгу. Як одна й та сама політична інформація може викликати різні рішення залежно від способу її подання. Раціональні та ірраціональні компоненти політичного вибору. Стійкість політичних переконань та труднощі їх зміни.

Самостійна робота: 1. Знайдіть два політичні повідомлення про одну подію, сформульовані по-різному, та визначте використані когнітивні механізми. 2. Поясніть можливий вплив фреймінгу, евристики доступності та підтверджувального упередження на сприймання інформації.

Тема 8. Емоційні детермінанти політичної поведінки та політичної мобілізації (4 год)

Поняття політичних емоцій. Страх як механізм мобілізації та уникнення загрози. Гнів як чинник протестної та конфліктної поведінки. Надія як психологічний ресурс політичної активності. Гордість, сором, провина та відраза у політичному дискурсі. Взаємодія емоцій і когнітивних процесів. Емоційне зараження та формування колективних емоцій. Емоції у політичній рекламі, протестах та масових заходах. Психологічні механізми

емоційної мобілізації. Чому емоційно насичене повідомлення часто запам'ятовується краще за нейтральне.

Самостійна робота: 1. Проаналізуйте три політичні повідомлення та визначте домінуючу емоцію кожного. 2. Поясніть, яку політичну поведінку — мобілізацію, уникнення, протест, підтримку чи поляризацію — ця емоція може стимулювати.

Тема 9. Психологія політичної влади та владних відносин (2 год)

Поняття політичної влади та її психологічні характеристики. Потреба у владі та контролі. Мотив влади у концепції Д. МакКлелланда. Влада як можливість впливати на поведінку інших людей. Легітимність політичної влади та психологічні механізми її формування. Конформізм і покора авторитету. Експериментальні дослідження С. Мілгрема та проблема підпорядкування авторитету. Вплив владної позиції на сприймання інших людей, прийняття рішень та моральну відповідальність. Психологічні передумови зловживання владою. Взаємозв'язок влади, відповідальності та самоконтролю.

Самостійна робота: 1. Проаналізуйте історичний або сучасний кейс владних відносин та визначте психологічні механізми підпорядкування, легітимізації або зловживання владою. 2. Поясніть роль авторитету, конформізму та відповідальності у поведінці підлеглих.

Тема 10. Психологія політичного лідерства та політичної харизми (2 год)

Поняття політичного лідерства. Особистісний, ситуаційний та поведінковий підходи до вивчення лідерства. Харизматичне лідерство М. Вебера. Трансформаційне лідерство. Авторитарний стиль лідерства. Психологічні характеристики політичного лідера. Харизма як особливий тип взаємодії між лідером та його послідовниками. Формування довіри та авторитету. Лідер як представник групової ідентичності. Політичний імідж, символи, жести, манера мовлення та зовнішня поведінка. Чому одна й та сама особистість може сприйматися різними групами населення абсолютно по-різному.

Самостійна робота: 1. Створіть психологічний портрет політичного лідера та визначте механізми формування його авторитету, довіри й політичної харизми. 2. Проаналізуйте, як образ лідера пов'язується з груповою ідентичністю його прихильників.

Тема 11. Психологія політичних груп, масової та колективної поведінки (4 год)

Поняття політичної групи. Групові норми, ролі, згуртованість та ідентифікація. Конформізм та експериментальні дослідження С. Аша.

Групове мислення та його наслідки для прийняття політичних рішень. Групова поляризація: чому після обговорення група може зайняти більш радикальну позицію, ніж її окремі учасники. Класичні теорії психології мас. Г. Лебон та проблема психології натовпу. Деіндивідуалізація, емоційне зараження, наслідування та навіювання. Психологічні механізми масової мобілізації. Політичні протести та соціальні рухи. Особливості колективної поведінки у цифровому середовищі: онлайн-натовп, флешмоби, вірусне поширення емоційного контенту.

Самостійна робота: 1. Проаналізуйте конкретний випадок масової політичної мобілізації. 2. Визначте механізми групової поведінки, конформізму, емоційного зараження, деіндивідуалізації або поляризації та поясніть їхній вплив на поведінку учасників.

Тема 12. Психологія політичної комунікації та переконання (2 год)

Поняття та функції політичної комунікації. Політичний дискурс як форма психологічного впливу. Переконання та його основні психологічні механізми. Аргументація та емоційний вплив. Фреймінг, метафори та політичні символи. Політичний наратив та storytelling. Як створюється проста історія з політичної проблеми. Герой, жертва, ворог та шлях до бажаного майбутнього як елементи політичного наративу. Вербальні та невербальні засоби політичного впливу. Інтонація, погляд, жести, поза, темп мовлення. Формування довіри та емоційного зв'язку з аудиторією.

Самостійна робота: 1. Оберіть публічну політичну промову та проведіть її психологічний аналіз: визначте цільову аудиторію, основний наратив, емоційні апеляції, фрейми та засоби переконання. 2. Проаналізуйте роль вербальних і невербальних засобів впливу.

Тема 13. Психологія політичної пропаганди, маніпуляції та дезінформації (4 год)

Поняття політичної пропаганди. Переконання, навіювання та маніпуляція: психологічні відмінності. Повторення як механізм закріплення інформації. Використання страху, гніву, стереотипів та емоційного зараження. Створення образу ворога. Психологічні механізми конспірологічного мислення. Дезінформація як форма психологічного впливу. Ефект ілюзорної правди: чому повторена інформація може здаватися правдивішою. Інформаційні бульбашки та алгоритмічні стрічки соціальних мереж. Підтверджувальне упередження та вибір інформації, яка відповідає власним переконанням. Психологічні механізми опору дезінформації. Медіаграмотність як навичка психологічної саморегуляції в інформаційному середовищі.

Самостійна робота: 1. Знайдіть приклад маніпулятивного або дезінформаційного політичного повідомлення та проведіть його

психологічний аналіз за визначеними критеріями. 2. Визначте використані емоційні апеляції, повторення, стереотипізацію, образ ворога, конспірологічні мотиви та інші прийоми впливу.

Тема 14. Психологія електоральної поведінки та політичної участі (2 год)

Поняття та форми політичної участі. Голосування, політичний протест, участь у громадських організаціях та політичній діяльності. Раціональні та емоційні компоненти електорального вибору. Політична ідентичність як чинник виборчої поведінки. Вплив цінностей, установок, групової належності та образу кандидата. Психологія довіри до політичних суб'єктів. Ефект першого враження та політичний імідж. Партійна ідентифікація. Політична активність та абсентеїзм. Причини відмови від участі у виборах. Особливості поведінки виборця в цифровому інформаційному середовищі.

Самостійна робота: 1. Розробіть психологічну модель типового виборця певної політичної позиції, визначивши його можливі мотиви, цінності, ідентичності та інформаційні впливи. 2. Поясніть, як політична ідентичність та образ кандидата можуть впливати на електоральний вибір.

Тема 15. Психологія політичних конфліктів, поляризації та радикалізації (2 год)

Поняття політичного конфлікту. Конфлікт інтересів та конфлікт ідентичностей. Психологічні причини виникнення політичного конфлікту. Міжгрупове протиставлення та конкуренція. Політична поляризація: формування двох або більше груп із дедалі більш несумісними позиціями. Груповою ідентичністю та радикалізація політичних поглядів. Психологічні механізми формування образу ворога. Стереотипізація та дегуманізація. Ескалація конфлікту та взаємне посилення ворожих установок. Роль соціальних мереж у поляризації. Психологічні умови деескалації: контакт, зміна перспективи, декатегоризація, пошук спільних цілей. Примирення та відновлення довіри після конфлікту.

Самостійна робота: 1. Проаналізуйте політичний конфлікт за схемою «причини — сторони — ідентичності — образ ворога — механізми ескалації — можливості деескалації». 2. Запропонуйте психологічно обґрунтовані способи зниження поляризації та відновлення довіри.

Тема 16. Психологія суспільних криз та політичних трансформацій (2 год)

Аналіз психологічних реакцій суспільства на кризу, невизначеність і масштабні зміни. Визначення чинників колективної стійкості,

солідарності, довіри та адаптації. Практичний кейс: побудова карти психологічних ресурсів і ризиків суспільства в умовах трансформації.

Самостійна робота: 1. Підготуйте короткий аналітичний матеріал про психологічні чинники суспільної стійкості в умовах кризи. 2. Побудуйте карту психологічних ресурсів і ризиків суспільства в умовах політичної трансформації.

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	96	164
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	20	40
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	24	36
Підготовка звітів / аналітичних матеріалів з практичних робіт	20	30
Підготовка до поточного контролю	12	18
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	40
Разом	96	164

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань здобувачів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з «Положенням про систему

поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Ознайомитися з документом можна за покликанням.

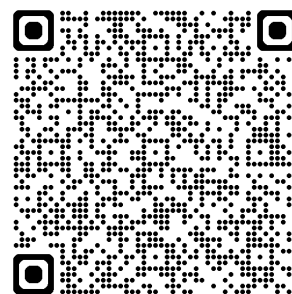
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитися з документом можна за покликанням.

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу» здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування результатів навчання на мінімальному рівні (отримав не менше 35 балів) та відпрацював усі передбачені індивідуальним навчальним планом заняття, на яких був відсутній. Ознайомитися з документом можна за покликанням.

4) щодо дотримання академічної доброчесності

«Положення про академічну доброчесність» закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитися з документом можна за покликанням.

5) щодо використання штучного інтелекту

«Положення про академічну доброчесність» визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитися з документом можна за покликанням. «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів» містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитися з документом можна за покликанням.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Політична психологія» здобувачі можуть використовувати інструменти штучного інтелекту як допоміжний засіб за умови дотримання академічної доброчесності та відповідального ставлення до результатів їх використання:

- 1) для пошуку та структурування інформації, формування пошукових запитів і попереднього опрацювання великих масивів текстів;
- 2) для генерування ідей, формулювання запитань до кейсів та підготовки плану аналітичної роботи;
- 3) для мовного редагування власного тексту за умови перевірки змісту, фактів і коректності термінології;
- 4) для порівняльного аналізу політичних повідомлень та виявлення можливих маніпулятивних прийомів як навчальної гіпотези, що потребує самостійної перевірки;
- 5) для створення допоміжних навчальних матеріалів, візуалізацій та прикладів за умови зазначення факту використання ШІ, якщо це передбачено завданням.

Самостійний психологічний аналіз, висновки, аргументація та оцінювання достовірності інформації мають виконуватися здобувачем самостійно. Використання ШІ не може замінювати власну навчальну діяльність і не звільняє від відповідальності за зміст поданої роботи.

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено

надсилення текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитися з відповідним документом можна за посиланням.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитися з документом можна за покликанням.

Приклади рекомендованої неформальної освіти для поглиблення тем дисципліни:

№	Перелік рекомендованих онлайн-курсів	Відповідні теми дисципліни	Умови	Посилання
1	Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?	Пропаганда, маніпуляція, дезінформація, психологічні механізми інформаційного впливу	Prometheus — безкоштовно, доступ постійно, сертифікат після успішного завершення	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/resisting-media-manipulation/
2	Медіаграмотність: практичні навички	Дезінформація, фейки, критичне сприйняття інформації, інформаційна стійкість	Prometheus — безкоштовно, 30 год., сертифікат після завершення	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/mediagramotnist-praktichni-navichki/

№	Перелік рекомендованих онлайн-курсів	Відповідні теми дисципліни	Умови	Посилання
3	Критичне мислення в українському контексті	Когнітивні хиби, переконання, прийняття рішень, критичний аналіз політичної інформації	Prometheus — безкоштовно, 48 год., сертифікат після завершення	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukrainian-context-critical-thinking/
4	Online Influence and Persuasion	Онлайн-вплив, дезінформація, пропаганда, когнітивні упередження, мережевий конформізм	Coursera / Johns Hopkins University; умови сертифікації визначаються платформою	https://www.coursera.org/learn/online-influence-and-persuasion
5	Very Verified 2.0	Маніпуляція, мова ворожнечі, дезінформація, пропаганда, інформаційна стійкість	EdEra — безкоштовно, 15 год., сертифікат після завершення	https://study.ed-era.com/courses/course/6177
6	Фактчек: довіряй-перевірай	Дезінформація, фейки, перевірка інформації, аналіз медіа та політичних повідомлень	EdEra — безкоштовно, 15 год.	https://study.ed-era.com/courses/course/5129

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів: пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий, евристичний, дослідницький, метод аналізу ситуацій, дискусія, дебати, мозковий штурм, робота в малих групах, рольові та ділові ігри, аналіз політичних і медійних матеріалів, порівняльний аналіз, психологічне моделювання, самостійна робота з науковими джерелами, презентація результатів аналітичної роботи.

Відповідність програмних результатів навчання методам навчання та оцінювання:

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН1	аналіз кейсів, проблемно-пошуковий метод, дискусія	усний і письмовий контроль
ПРН3	робота з науковими та медійними джерелами, дослідницький метод	поточний контроль, аналітичні роботи
ПРН4	дискусія, дебати, аналіз ситуацій	письмові роботи, презентація
ПРН7	дослідницький метод, критичний аналіз	аналітичне завдання, екзамен
ПРН17	рольові і ділові ігри, дискусії, кейс-метод	поточний контроль, підсумкова письмова робота

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Мультимедійне обладнання, персональний комп'ютер/ноутбук, доступ до мережі Інтернет, електронні освітні ресурси, презентаційні матеріали, платформа СДО, засоби для роботи з текстовими та візуальними матеріалами.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал min	Бал max
Поточні контрольні заходи	Робота на практичних заняттях, участь у дискусіях та аналізі кейсів	25	0	25
Поточні контрольні заходи	Аналітичні індивідуальні завдання	15	0	15
Поточні контрольні заходи	Самостійна робота / робота з науковими джерелами	10	0	10
Поточні контрольні заходи	Поточні письмові роботи / тести	10	0	10
Поточні контрольні заходи	Всього поточних	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	Екзамен	40	25	40
Всього	Семестрова оцінка	100	60	100

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів та виконали передбачені програмою види робіт. Підсумкова оцінка визначається як сума балів поточного та підсумкового контролю.

Критерії оцінювання

- 90–100 балів — відмінний рівень: системні та глибокі знання, самостійний критичний аналіз, аргументовані висновки, коректне застосування теорій і понять.
- 83–89 балів — дуже добрий рівень: повне володіння матеріалом, належний аналіз і аргументація, незначні неточності.
- 75–82 бали — добрий рівень: достатнє розуміння матеріалу, правильне застосування основних понять, окремі недоліки в аргументації.
- 67–74 бали — задовільний рівень: базове засвоєння матеріалу, частково сформовані навички аналізу.
- 60–66 балів — мінімально достатній рівень: фрагментарне знання матеріалу та виконання завдань за зразком.
- 35–59 балів — незадовільний рівень із можливістю повторного контролю відповідно до нормативних документів УКД.
- 0–34 бали — незадовільний рівень: результати навчання не досягнуті.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Відмінно	90–100	A
Добре	83–89	B
Добре	75–82	C
Задовільно	67–74	D
Задовільно	60–66	E
Незадовільно	35–59	FX
Незадовільно	0–34	F

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Свідерська О. І., Чорній О. В. Політична психологія : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2023. 419 с.
2. Білецька Т. В., Купчишина В. Ч. Політична психологія : навчально-методичний посібник. Хмельницький : Вид-во Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, 2022. 184 с.
3. Головатий М. Ф. Політична психологія. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 400 с.
4. Жадан І. В. Регіональна освітня політика щодо політичної ідентифікації молоді: проблеми і ресурси. Проблеми політичної психології. 2024. Т. 16, № 30. С. 257–266. DOI: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol16-Year2024-175>.
5. Діброва В. Варіативність проявів українських спільнотних ідентичностей у сфері медіа в умовах війни. Проблеми політичної психології. 2024. Т. 16, № 30. С. 171–185. DOI: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol16-Year2024-170>.
6. Дроздов О. Ю. Проблеми єдності українського суспільства в соціальних уявленнях вітчизняної молоді. Проблеми політичної психології. 2025. Т. 17, № 31. С. 25–39. DOI: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol17-Year2025-205>.
7. Горностаї П. П. Історико-культурні передумови психологічної стійкості українців. Проблеми політичної психології. 2025. Т. 18, № 32. С. 42–61. DOI: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol18-Year2025-227>.
8. Huddy L., Sears D. O., Levy J. S., Jerit J. (eds.). The Oxford Handbook of Political Psychology. 3rd ed. New York : Oxford University Press, 2023. 1203 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197541302.001.0001>.
9. Osborne D., Sibley C. G. (eds.). The Cambridge Handbook of Political Psychology. Cambridge : Cambridge University Press, 2022. 706 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781108779104>.
10. Mintz A., Valentino N. A., Wayne C. Beyond Rationality: Behavioral Political Science in the 21st Century. Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 294 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781009029827>.

Додаткова література

1. Москаленко В. В. Політична психологія : навчальний посібник для вищої школи. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 123 с.
2. Козирєв М. П. Політична психологія : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 648 с.
3. Траверсе Т. М. Політична психологія : підручник. Київ : Київський університет, 2017. 318 с.
4. Висоцький О. Ю., Павлов Д. М. Слон сліпих мудреців: політична пропаганда в нескінченності вимірів. Політичне життя. 2023. № 4. С. 91–101. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2023.4.13>.
5. Васютинський В. О. Психологічний зміст воєнно-політичних орієнтацій вірян московського патріархату. Проблеми політичної психології. 2025. Т. 17, № 31. С. 40–54.
6. Сіверс З. Ф. Методологічні засади і модель архітектоніки соціальної згуртованості. Проблеми політичної психології. 2025. Т. 18, № 32. С. 62–83.
7. Jost J. T., Federico C. M., Napier J. L. Political ideology: Its structure, functions, and elective affinities. Annual Review of Psychology. 2009. Vol. 60. P. 307–337.
8. Van Bavel J. J., Pereira A. The Partisan Brain: An Identity-Based Model of Political Belief. Trends in Cognitive Sciences. 2018. Vol. 22, No. 3. P. 213–224.
9. Iyengar S., Lelkes Y., Levendusky M., Malhotra N., Westwood S. J. The origins and consequences of affective polarization in the United States. Annual Review of Political Science. 2019. Vol. 22. P. 129–146.
10. Bar-Tal D. Intractable Conflicts: Socio-Psychological Foundations and Dynamics. Cambridge : Cambridge University Press, 2013.

Електронні ресурси

1. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Офіційний вебсайт. URL: <https://ispp.org.ua/> (дата звернення: 29.08.2026).
2. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Електронна бібліотека: текстові матеріали. URL: <https://ispp.org.ua/elektronna-biblioteka/tekstovi-materiali/> (дата звернення: 29.08.2026).
3. Проблеми політичної психології : збірник наукових праць. Архів випусків. URL: <https://politpsy.org/index.php/popp/issue/archive> (дата звернення: 29.08.2026).
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронний каталог та цифрові ресурси. URL: <https://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 29.08.2026).
5. Prometheus. Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям? Онлайн-курс. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/resisting-media-manipulation/> (дата звернення: 29.08.2026).
6. Prometheus. Медіаграмотність: практичні навички. Онлайн-курс. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/mediagramotnist-praktichni-navichki/> (дата звернення: 29.08.2026).
7. Prometheus. Критичне мислення в українському контексті. Онлайн-курс. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukrainian-context-critical-thinking/> (дата звернення: 29.08.2026).
8. Oxford Academic. The Oxford Handbook of Political Psychology. 3rd ed. URL: <https://academic.oup.com/edited-volume/51639> (дата звернення: 29.08.2026).
9. Cambridge University Press. The Cambridge Handbook of Political Psychology. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-handbook-of-political-psychology/136AC489483CFEEE510DEDA814A6A20D> (дата звернення: 29.08.2026).